

Περιεχόμενα

Πρόλογος	13
Στις ράγες των θεωριών του σχεδιασμού του χώρου.....	17
Εισαγωγικό σημείωμα	19
Προοίμιο	21
1 Εισαγωγή: Αναζητώντας τις θεωρίες.....	23
Εισαγωγικό σημείωμα	23
Λέξεις/Όροι-Κλειδιά.....	23
1.1 Γιατί χρειάζεται η θεωρία και τι προσδοκούμε από αυτήν;.....	23
1.2 Προσωπικές θέσεις από το μακρινό παρελθόν για τη θεωρία του σχεδιασμού του χώρου	27
1.3 Θεωρία και παιδεία στα μεταπολεμικά χρόνια: Οι δυσκολίες εξοικείωσης με την εισαγόμενη θεωρία.....	39
1.4 Πώς ορίζουμε τον σχεδιασμό του χώρου;	42
1.5 Και πώς ορίζουμε τον «χώρο»;.....	46
1.6 Δομή του βιβλίου: Συνοπτική παρουσίαση κεφαλαίων.....	50
1.7 Διευκρινίσεις για τη βιβλιογραφία και τα πλαίσια κειμένου.....	52
1.8 Ορολογία και απόδοση των όρων στα ελληνικά	53
Σύνοψη	53
Παράρτημα Κεφαλαίου 1.....	54
Περιεχόμενο Πολεοδομίας και Χωροταξίας	54
Βιβλιογραφία	55
Ξενόγλωσση	55
Ελληνόγλωσση	57
2 Ανίχνευση της πλημμυρίδας των θεωριών	59
Εισαγωγικό σημείωμα	59
Λέξεις/Όροι-Κλειδιά.....	59
2.1 Ταξινόμηση των θεωριών του σχεδιασμού του χώρου: Ένα πάντα επίκαιρο θέμα ..	59
2.2 Τι είναι θεωρία;	64
2.3 Υπήρχαν θεωρίες του σχεδιασμού του χώρου στο μακρινό παρελθόν;.....	66
2.4 Πολεοδομία στην Ελλάδα	69
2.5 Η αρχιτεκτονική παράδοση της πολεοδομίας, κριτική και νέα ρεύματα	71
2.6 Τυπολογίες του σχεδιασμού και η εμμονή στις προσδιοριστικές προθέσεις του σχεδιασμού: In, of, for, on και about planning	75
2.7 Οι παραδόσεις στις οποίες στηρίζεται η θεωρία του σχεδιασμού του χώρου	80

2.8 Απαραίτητη η θεωρία, αλλά ποια είναι η σχέση της με την πράξη του σχεδιασμού του χώρου;	84
2.9 Η επικοινωνιακή ανατροπή	87
2.10 Θεωρίες και πληθωρισμός ακαδημαϊκών εγχειριδίων	91
2.11 Μια κληρονομιά θεωρητικής σύγχυσης	98
2.12 Η ανάγκη μιας σαφέστερης ταξινόμησης: Απλοποίηση του παιχνιδιού των προθέσεων	99
Σύνοψη	105
Βιβλιογραφία	105
Ξενόγλωσση	105
Ελληνόγλωσση	112
3 Ελληνικές θεωρητικές προσεγγίσεις	115
Εισαγωγικό σημείωμα	115
Λέξεις/Όροι-Κλειδιά	115
Πρόγυση και η περίπτωση του Κωνσταντίνου Δοξιάδη	115
3.1 1993	117
3.2 1995	118
3.3 2002	122
3.4 2004	129
3.5 2006	151
3.6 2007	153
3.7 2014	157
3.8 2017	160
3.9 2022	165
Σύνοψη	171
Βιβλιογραφία	172
Ξενόγλωσση	172
Ελληνόγλωσση	173
4 Η κληρονομιά της θεωρίας των συστημάτων	177
Εισαγωγικό σημείωμα	177
Λέξεις/Όροι-Κλειδιά	177
4.1 Η λογική της θεωρίας των συστημάτων	177
4.2 Η σταθερή αξία της συστημικής σκέψης	181
4.3 Θεωρία των συστημάτων, κοινωνικοί σχηματισμοί και ορθολογική επιλογή	184
4.4 Θεσμοί, οργανώσεις και κράτος	188
4.5 Η δομή των συστημάτων	191
4.6 Οι κίνδυνοι της συστημικής ανάλυσης και ο ρόλος του κράτους	195
4.7 Το κοινωνικό σύστημα: Luhmann και Parsons	199
4.8 Αυτοποίηση και το σύστημα ως «διαφορά»	203
4.9 Το οικοσύστημα και η οικοσυστημική προσέγγιση	206
Σύνοψη	208
Βιβλιογραφία	209
Ξενόγλωσση	209
Ελληνόγλωσση	211

5 Κυνηγώντας τους στόχους: Καθολικός και ορθολογικός σχεδιασμός.....	213
Εισαγωγικό σημείωμα	213
Λέξεις/Όροι-Κλειδιά	213
5.1 Ορθολογικός σχεδιασμός: Μια πρώτη προσέγγιση.....	215
5.2 Ορθολογικός σχεδιασμός, οι ιστορικές του ρίζες και η ανθεκτικότητά του	234
5.3 Τι αφήνει πίσω του ο ορθολογικός σχεδιασμός;	240
5.4 Μέθοδοι, τεχνικές και ο πόθος της επιστημοσύνης	243
5.5 Οι πολέμιοι του ορθολογισμού	248
5.6 Εξουσία, κράτος και σχεδιασμός	253
5.7 Ο σχεδιασμός ως θεσμός με ορθολογικά θεμέλια	256
5.8 Μπορούμε να λησμονήσουμε τον ορθολογικό σχεδιασμό;	261
Σύνοψη	263
Βιβλιογραφία	263
Ξενόγλωσση	263
Ελληνόγλωσση	272
6 Συμμετέχω, άρα διαμορφώνω την πολιτική του σχεδιασμού.....	273
Εισαγωγικό σημείωμα	273
Λέξεις/Όροι-Κλειδιά	273
6.1 Τι είναι η συμμετοχή των πολιτών;	274
6.2 Συμμετοχή: Μορφές, αξίες και εμπειρίες	280
6.3 Η συμμετοχή στην πράξη.....	284
6.4 Ερευνητικές εργασίες και ο ορισμός της συμμετοχής	286
6.5 Χωρική διακυβέρνηση, δομή του κράτους και εταιρικά σχήματα	292
6.6 Η περίπτωση της Ελλάδας: Κράτος, πελατειασμός, σχεδιασμός	295
6.7 Κράτος: Μέγεθος και συγκεντρωτισμός.....	299
6.8 Η θέση του πολεοδόμου-χωροτάκτη και τα συστήματα επιρροής στο έργο του	305
6.9 Πολιτική, διοίκηση, παρανομία και συμμετοχή	312
6.10 Επενδύσεις, δασικές εκτάσεις και παράνομη δόμηση	314
6.11 Ειδικές –αλλά χρήσιμες– οπτικές	317
Σύνοψη	321
Βιβλιογραφία	322
Ξενόγλωσση	322
Ελληνόγλωσση	326
7 Η άποψη της κοινωνίας των πολιτών: Επικοινωνιακός και συνεργατικός σχεδιασμός..	329
Εισαγωγικό σημείωμα	329
Λέξεις/Όροι-Κλειδιά	330
7.1 Μια πρώτη προσέγγιση στον επικοινωνιακό και συνεργατικό σχεδιασμό	331
7.2 Η εναλλακτική επικοινωνιακή πορεία.....	339
7.3 Ενωσιολογικά θεμέλια: Habermas και Giddens.....	344
7.4 Τι λένε ο Giddens και ο Næss για την structuration;.....	350
7.5 Θεσμοί και σχεδιασμός	352
7.6 Σχεδιασμός, πολεοδόμοι και αφηγήσεις	354
7.7 Το δημόσιο συμφέρον	358
7.8 Αδυναμίες και αντιρρήσεις	361

7.9 Μια παρενθετική αναφορά στον λαϊκισμό	366
7.10 Η ποιότητα των τόπων	372
7.11 Οι «άβολες» ομοιότητες επικοινωνιακού και ορθολογικού σχεδιασμού	377
7.12 Η συμπληρωματικότητα των θεωριών.....	382
Σύνοψη	388
Βιβλιογραφία	389
Ξενόγλωσση	389
Ελληνόγλωσση	397
8 Η ανατροπή του ριζοσπαστικού σχεδιασμού και η φωνή του Νότου	399
Εισαγωγικό σημείωμα	399
Λέξεις/Όροι-Κλειδιά	400
8.1 Ποιος είναι ο ριζοσπαστικός σχεδιασμός;.....	400
8.2 Ακτιβισμός και «μετασχηματιστικός» σχεδιασμός	407
8.3 Ηθική και δικαιοσύνη.....	412
8.4 Σχεδιασμός του χώρου, ανάπτυξη και εναλλακτικές προσεγγίσεις	417
8.5 Άτυπος σχεδιασμός.....	422
8.6 Μαχητικός και στρατευμένος σχεδιασμός	425
8.7 Κινήματα των «άλλων» και διαφορετικότητα	431
8.8 Αγωνισμός και ανταγωνισμός.....	434
8.9 Η θεωρία του Νότου	437
8.10 Νεοφιλελευθερισμός.....	445
Σύνοψη	448
Βιβλιογραφία	449
Ξενόγλωσση	449
Ελληνόγλωσση	459
9 Περιβάλλον και κλίμα επιβάλλουν νέες προτεραιότητες: Κλιματικός σχεδιασμός	461
Εισαγωγικό σημείωμα	461
Λέξεις/Όροι-Κλειδιά	461
9.1 Περιβάλλον και πολεοδομικός σχεδιασμός	462
9.2 Πόλεις και βιώσιμη ανάπτυξη	472
9.3 Σχεδιασμός του χώρου, τοπίο και η έλευση της κλιματικής αλλαγής.....	480
9.4 Προς μια «κλιματική» θεωρία του σχεδιασμού του χώρου.....	485
9.5 Διακινδύνευση και ανθεκτικότητα	490
9.6 Ο δύσκολος δρόμος οικοδόμησης μιας νέας θεωρίας.....	495
9.7 Ο άνθρωπος στην Ανθρωπόκαινο εποχή: Η ανάλυση του Nicholas Low	501
9.8 Δημόσιος σχεδιασμός και κράτος	506
9.9 Ενθαρρυντικά βήματα	508
Σύνοψη	512
Βιβλιογραφία	513
Ξενόγλωσση	513
Ελληνόγλωσση	519
10 Πραγματισμός, αλλαγή, αβεβαιότητα και η προσγείωση των αμοιβαίων υποχωρήσεων	523
Εισαγωγικό σημείωμα	523
Λέξεις/Όροι-Κλειδιά	524

10.1	Γιατί ο πραγματισμός;	524
10.2	Peirce: Ο πατέρας του πραγματισμού	528
10.3	Οι συνεκιστές του πραγματισμού.....	534
10.4	Πραγματισμός και σχεδιασμός του χώρου: Οι θέσεις του Hoch	540
10.5	Ο πραγματισμός ως παρηγοριά και καταφύγιο των πολεοδόμων	546
10.6.	Η συμβολή των ανθρωπογεωγράφων σε έναν ελληνικό θεωρητικό διάλογο	549
10.7	Όταν όλα αλλάζουν!	553
10.8	Οι συνέπειες για τη θεωρία και ο συμβιβαστικός σχεδιασμός.....	557
	Σύνοψη	559
	Βιβλιογραφία	560
	Ξενόγλωσση	560
	Ελληνόγλωσση	561
11	 Σύνθεση θέσεων και διαπιστώσεων	563
	Εισαγωγικό σημείωμα	563
	Λέξεις/Όροι-Κλειδιά	563
	Σύνοψη	571
	Παράρτημα: Σχέδια και χάρτες	572
	Ο συγγραφέας.....	579
	Ελληνική και αγγλική ορολογία και γλωσσάριο (terminology and glossary)	581
	Κατάλογος διαγραμμάτων, εικόνων και χαρτών	587
	Κατάλογος διαγραμμάτων	587
	Κατάλογος εικόνων.....	588
	Κατάλογος χαρτών.....	588
	Ευρετήριο όρων.....	589